

4. Кримінальний кодекс України: кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.

5. Хавронюк М. Поширення інформації про військову допомогу та дії військових України: кримінальна відповідальність, 2022. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/poshyrennya-informatsiyi-pro-vijskovu-dopomogu-ta-diyi-vijskovykh-ukrayiny-kryminalna-vidpovidalnist/>

УДК 343(043.2)

Дякур М.Д., к.ю.н., доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Війна, що наразі триває в Україні, на жаль, не викреслила з нашого життя такого явища, як домашнє насильство. Навпаки, часто вона є каталізатором для загострення ситуації, пов'язаної із вчиненням цього кримінального правопорушення.

Домашнє насильство це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [2].

Домашнє насильство під час війни – це поширене явище, яке стає ще більш небезпечним, ніж у мирний час. Низький рівень доходів, безробіття, втрата місця проживання – все це призводить до непорозумінь та негараздів у сім'ї та може переростати у насилля. Людям, які зазнали такого насильства зараз, складніше знайти вихід – вони часто обмежені у пересуванні, їм немає в кого попросити про допомогу, вони ще більше залежать від кривдників фізично й матеріально.

Статистика вказує на зменшення кількості повідомлень про вчинення домашнього насильства. Однак, це зумовлене тим, що під час війни потерпілі від домашнього насильства не бажають акцентувати увагу на цій проблемі, саме через військові дії, які відбуваються в Україні. Ще однією причиною є відсутність у потерпілих фізичної можливості звернутися по допомогу через те, що знаходяться під окупацією або в нещодавно деокупованих громадах, в яких ще не поновили роботу відповідні

структури, які мали б реагувати на випадки домашнього насильства чи надавати допомогу постраждалим від нього. І ще один фактор, який вплинув на зменшення кількості повідомлень про домашнє насильство є те, що багато хто не ідентифікує домашнє насильство як таке.

На Національній гарячій лінії з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації проводилось опитування абоненток, постраждалих від домашнього насильства. Лише 40 із 202 жінок зіткнулися з домашнім насильством вперше в період повномасштабної війни [3].

Однак, якщо з початку повномасштабного вторгнення в Україні спостерігався різкий спад звернень про домашнє насильство, то на кінець року поліція фіксує значне збільшення кількості заяв та повідомлень. Так, за перші шість місяців 2022 року кількість звернень зменшилися майже на 50% у порівнянні з аналогічним періодом 2021 року, а станом на листопад 2022 року ця цифра скоротилась до 24%. За 10 місяців 2022 року правоохоронці прийняли понад 200 тисяч звернень про правопорушення, пов'язані з домашнім насильством [1].

Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», запобігання домашньому насильству це система заходів, що здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються.

До завдань, які стоять перед суб'єктами у сфері запобігання домашньому насильству, відповідно до чинного законодавства, належать 1) визначення стану, причин і передумов поширення домашнього насильства; 2) підвищення рівня поінформованості населення про форми, прояви, причини і наслідки домашнього насильства; 3) сприяння розумінню суспільством природи домашнього насильства, його непропорційного впливу на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку; 4) формування в суспільстві нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед постраждалих дітей, усвідомлення домашнього насильства як порушення прав людини; 5) викорінення дискримінаційних уявлень про

соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються; б) заохочення всіх членів суспільства, насамперед чоловіків і хлопців, до активного сприяння запобіганню домашньому насильству [2].

Таким чином, запобігання домашньому насильству є сьогодні одним із важливих напрямків суспільного розвитку, яке є не лише соціальною проблемою, а насамперед, проблема захисту постраждалих. Домашнє насильство є одним із найаморальніших та неприпустимих явищ, яке у період війни може лише загострюватися і при цьому залишатися невидимим.

Література

1. Павліченко К. Попри виклики війни, українці не замовчують насильство, а держава продовжує напрацювати механізми протидії. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news>
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
3. Як Стамбульська конвенція допоможе протидіяти гендерно зумовленому та домашньому насильству? URL: <https://la-strada.org.ua/novyny>

УДК 343(043.2)

Захарчук Н.П., здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Расторгуєв О.В., старший викладач

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ПРАВОВОЇ ПРОЦЕДУРИ ОБШУКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Обшук, будучи однією з невербальних слідчих (розшукових) дій, є достатньо ефективним засобом збирання та перевірки доказів у кримінальному провадженні. Разом з тим, для забезпечення допустимості отриманих у результаті його проведення фактичних даних, необхідним є чітке дотримання вимог КПК як у звичайний період, так і в умовах воєнного стану.

На сьогодні відсутнє легальне визначення поняття «обшук», у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України) зазначена лише мета його проведення. Тому варто дослідити думки вчених з цього приводу.

Шепітько В.Ю. дійшов висновку про те, що обшук – це слідча дія, змістом якої є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості, окремих громадян з метою відшукування і вилучення предметів,